

MAPY KLASYFIKACYJNE

Opracowanie: Bożena Lemkowska

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4.06.1956 roku (Dz.U. 1956 nr 19 poz. 97) <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19560190097> dotyczącego przeprowadzenia gleboznawczej klasyfikacji gruntów (z późniejszymi zmianami – Dz.U. 1957 nr 5 poz. 21

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19570050021+1957%2401%2431&min=1>

wykonano prace terenowe, w wyniku których sporządzono mapy klasyfikacyjne (bonitacyjne) dla całego kraju, w skali 1:5000 lub 1:4000.

Mapa klasyfikacyjna wykonana w oparciu o przepisy dotyczące gleboznawczej klasyfikacji gruntów, po zatwierdzeniu przez organ administracji publicznej, jest dokumentem, stosowanym w postępowaniu urzędowym. Mapy te wykorzystywane są do określania wysokości podatku gruntowego, w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem ochrony gleb i racjonalnym wykorzystaniu zasobów.

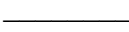
Znaki i symbole stosowane na mapach klasyfikacyjnych (tab. 1, 2, 3) są znormalizowane i ujednolicone dla całego kraju, stąd nie ma osobnych objaśnień na arkuszu mapy.

Wyniki gleboznawczej klasyfikacji gruntów wykreślone są kolorem zielonym i oznaczone w następujący sposób:

- zasięgi typów gleb – linie grube, przerywane

W górnym lewym rogu tych konturów umieszczone są symbole typów gleb z uwzględnieniem użytkowania (tab. 1), np. gleby brunatne, grunty orne – **B**

pod użytkami zielonymi – **BZ**

- kontury klasyfikacyjne (zasięgi klas bonitacyjnych) – linie cienkie, ciągłe

W środku konturu znajduje się zapis składający się z :

- numer klasyfikowanego konturu **55 R IIIb-3c**
- symbol użytku gruntowego (tab. 2) **55 R IIIb-3c**
- klasa bonitacyjna gleby **55 R IIIb-3c**
- symbol rodzaju gleby (tab. 3) wyróżniony tylko w bonitacji gleb ornych (R) płowych A i brunatnych B, np. **B 55 R IIIb-3c**
- gleby wytworzone ze żwirów (1) lub piasków (2) oznaczono jako typ – **AB** (tab.1)
np. **AB 52 R VI-1a**; **AB 56 R IVa-2c**;

Pozostałe typy gleb mają zapis bez rodzaju np. **D 33 R IIIa-a**; **FZ 20 Ł III-a**; **A 58 Ls VI-a**

- symbol gatunku gleby **B 55 R IIIb-3c**

– oznaczony małymi literami alfabetu, wskazuje szczegółowy opis profilu glebowego sprecyzowany w „Komentarzu do tabeli klas gruntów”

Obowiązujący od 1957 roku: Dz.U. 1957 nr 5 poz. 21

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19570050021+1957%2401%2431&min=1>

- miejsca odkrywek podstawowych o ⑧
- miejsca odkrywek pomocniczych o 9

Barwą czerwoną naniesione są poprawki wprowadzone w czasie sprawdzania klasyfikacji.

Barwą czarną oznaczona jest treść topograficzna (drogi, granice działek i ich numery).

Tabela 1

Symbole typów gleb stosowane na mapach klasyfikacyjnych

Symbole typów gleb terenów równinnych, nizinnych i wyżynnych	
Gleby orne i leśne	Gleby użytków zielonych
A - gleby płowe (w gruntach ornych - gleby bielcowe (pod lasami)	AZ- gleby płowe BZ - gleby brunatne właściwe - gleby brunatne kwaśne
B - gleby brunatne właściwe - gleby brunatne kwaśne	BZ(G) - gleby gruntowo-glejowe
AB -gleby orne bielcowe i brunatne wytworzone ze żwirów (1) i piasków (2)	CZ - czarnoziemy CZ(G) - czarnoziemy z cechami oglejenia
C - czarnoziemy	DZ - czarne ziemie
D - czarne ziemie	DZ(G) - czarne ziemie glejowe
E - gleby mułowe - gleby torfowe - gleby murszowe - gleby murszowate	EZ - gleby mułowe - gleby torfowe - gleby murszowe - gleby murszowate
F - mady	FZ - mady
G- rędziny	FZ(G) - mady z cechami oglejenia

Tabela 2

Rodzaj użytków na mapach klasyfikacyjnych

Symbol	Rodzaj użytku
R	Grunty orne
Ł	Łąki
Ps	Pastwiska
Lz	Zadrzewienia lub zakrzewienia na użytkach rolnych
Ls	Lasy
W	Grunty pod wodami
WN	Wodne nieużytki
N	Nieużytki

Tabela 3

Rodzaje gleb wyróżniane na mapach klasyfikacyjnych

Symbol rodzaju	Rodzaj gleby – gleby wytworzone:
1	ze żwirów
2	z piasków
3	z glin
4	z ilów
5	z pyłów
6	z lessów

Rodzaje wyróżnia się przy bonitacji gleb w typie gleb płowych (A) i brunatnych (B) oraz typów AB z piasków i żwirów

Tabela 4

Kategorie agronomiczne wg IUNG

Kategorie agronomiczne	Zawartość % części sypialne < 0,02 mm
Utwory bardzo lekkie	0-10
Utwory lekkie	10-20
Utwory średnie	20-35
Utwory ciężkie	35-50
Utwory bardzo ciężkie	>50

Używane w charakterystyce gatunków

Tabela 5

Skład granulometryczny*

Wg PTG	Zawartość frakcji (%)	
	pył 0,1-0,02 mm	części spławialne <0,02 mm
żwir piaszczysty		0-10
żwir gliniasty		10-20
piasek luźny	0-25	0-5
piasek luźny pylasty	26-40	0-5
piasek słabo gliniasty	0-25	6-10
piasek słabo gliniasty pylasty	26-40	6-10
piasek gliniasty lekki	0-25	11-15
piasek gliniasty lekki pylasty	26-40	11- 15
piasek gliniasty mocny	0-25	16-20
piasek gliniasty mocny pylasty	26-40	16-20
glina lekka	0-25	21-35
glina lekka pylasta	26-40	26-35
glina średnia	0-25	36- 50
glina średnia pylasta	26-40	36-50
glina ciężka	0-25	> 50
glina ciężka pylasta	26-40	> 50
ił	0-25	> 50
ił pylasty	26-40	> 50
pył zwykły	> 40	0-35
pył ilasty	> 40	36-50

używany w opisach gatunków*

Zadania:

1. Zapoznać się z treścią mapy klasyfikacyjnej.
2. Na podstawie mapy klasyfikacyjnej i „Komentarza do tabeli klas gruntów” przedstawić w tabeli charakterystykę gleb wybranego regionu.
3. Na podstawie otrzymanych opisów profili glebowych i „Komentarza do tabeli klas gruntów” określić dla nich klasę bonitacyjną gleby i sporządzić zapis na mapę klasyfikacyjną.

Tabela 6

Charakterystyka gleb wybranego rejonu na podstawie mapy klasyfikacyjnej

Symbol typu gleby	Symbol na mapie	Rodzaj użytku	Rodzaj gleby/gatunek	Klasa bonitacyjna	Opis gatunku wg Tabeli klas gruntów
B – brunatne, płowe	R-IIIa-3b	Grunty orne	3 – z gliny, b – gatunek	IIIa – gleby orne dobre	Gleby płowe wytworzone z gliny lekkiej. Poziom próchniczny >25 cm. Warstwy spiaszczone miąższosci < 60 cm o uziarnieniu piasków gliniastych. Zmeliorowane lub nie wymagające melioracji; dają dobre plony buraków cukrowych i pszenicy
		Grunty orne			
		Łąki			
		Pastwiska			
		Lasy			

W lasach podać typ siedliska leśnego, dla użytków zielonych podać skład botaniczny runi

WYKORZYSTANIE BONITACJI GLEB

PODATEK ROLNY

Na podstawie bonitacji gruntów ustala się ilię hektarów przeliczeniowych dla poboru podatku rolnego (gruntowego). [Ustawa o podatku rolnym](#) z dnia 15 listopada 1984 r. (Dz. U. z 2006 r. nr 136, poz. 969 ze zm.) - art. 4, art. 6, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19840520268&min=1>

1. Podatek rolny za rok podatkowy wynosi:

- 1) od 1 ha przeliczeniowego gruntów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 – równowartość pieniężną 2,5 q żyta,
 - 2) od 1 ha gruntów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 – równowartość pieniężną 5 q żyta
- obliczone według średniej ceny skupu żyta za 11 kwartałów poprzedzających kwartał poprzedzający rok podatkowy.

2. Średnią cenę skupu żyta, o której mowa w ust. 1, ustala się na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „**Monitor Polski**”, w terminie do dnia 20 października roku poprzedzającego rok podatkowy. <http://isap.sejm.gov.pl/>

3. Rady gmin są uprawnione do obniżenia cen skupu określonych w ust. 2, przyjmowanych jako podstawa obliczania podatku rolnego na obszarze gminy.

Przykład:

W okresie obowiązywania: **1.01.2014–31.12.2014** – średnia cena skupu żyta za okres 11 kwartałów - 69,28 zł za 1q.

podstawa prawna:

Komunikat Prezesa GUS z dnia 18 października 2013 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2014 (Mon. Pol. poz. 814).

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000814>

Tabela 1p

Przeliczniki powierzchni użytków rolnych na hektary przeliczeniowe (Dz.U. 2006 nr 136 poz. 969)

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19840520268&min=1>

Grunty orne				
Klasy bonitacyjne	Okręg podatkowy			
	I	II	III	IV
I	1,95	1,80	1,65	1,45
II	1,80	1,65	1,50	1,35
IIIa	1,65	1,50	1,40	1,25
IIIb	1,35	1,25	1,15	1,00
IVa	1,10	1,00	0,90	0,80
IVb	0,80	0,75	0,65	0,60
V	0,35	0,30	0,25	0,20
VI	0,20	0,15	0,10	0,05

Użytki zielone				
I	1,75	1,60	1,45	1,35
II	1,45	1,35	1,25	1,10
III	1,25	1,15	1,05	0,95
IV	0,75	0,70	0,60	0,55
V	0,20	0,20	0,15	0,15
VI	0,15	0,15	0,10	0,05

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zaliczenia gmin oraz miast do jednego z czterech okręgów podatkowych. (Dz.U. 2001 nr 143 poz. 1614)

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20011431614>

Zadania:

1. Zapoznać się z podanymi aktami prawnymi.
2. Przeanalizować treść mapy.
3. Ustalić okręg podatkowy wybranego obszaru.
4. Ustalić przeliczniki dla analizowanego terenu.
5. Obliczyć ilość hektarów przeliczeniowych analizowanego terenu.
6. Obliczyć podatek rolny dla wybranych gruntów.

Tabela 2p

Wyliczanie wielkości podatku rolnego wybranego rejonu

Rodzaj użytku	Klasa bonitacyjna	Powierzchnia fizyczna ha	Przelicznik	Powierzchnia przeliczeniowa ha	Ilość żyta dt	Cena żyta zł	Podatek należny zł
Grunty orne							
Łąki							
Pastwiska							
Suma	X		X				

WSKAŹNIK BONITACJI GLEB

Dla porównania wartości przyrodniczej gleb różnych gospodarstw lub jednostek administracyjnych (gmin, powiatów) stosuje się tzw. wskaźnik bonitacji. Oblicza się go dzieląc liczbę hektarów przeliczeniowych danego gospodarstwa lub gminy przez powierzchnię fizyczną.

$$\text{Wskaźnik bonitacji} = \frac{\text{liczba hektarów przeliczeniowych [ha]}}{\text{powierzchnia fizyczna [ha]}}$$

Liczba hektarów przeliczeniowych jest sumą iloczynów powierzchni poszczególnych klas bonitacyjnych pomnożonych przez odpowiadający im przelicznik (tab.). Powierzchnia fizyczna jest sumą powierzchni poszczególnych klas bonitacyjnych.

Przykład:

Obiekt X w II okręgu podatkowym

gleby orne klasy IIIa – 50 ha

gleby orne klasy IIIb – 300 ha

gleby orne klasy IVa – 100 ha

powierzchnia fizyczna = 50 ha+300 ha+100 ha = 450 ha

liczba hektarów przeliczeniowych = $(50 \cdot 1,50) + (300 \cdot 1,25) + (100 \cdot 1,0) = 550$ ha

wskaźnik bonitacji = 550 ha/ 450 ha = 1,22

Obiekt Y w II okręgu podatkowym

gleby orne klasy IVa – 200 ha

gleby orne klasy IVb – 200 ha

gleby orne klasy VI – 50 ha

powierzchnia fizyczna = 200 ha+200 ha+50 ha = 450 ha

liczba hektarów przeliczeniowych = $(200 \cdot 1,00) + (200 \cdot 0,75) + (50 \cdot 0,15) = 357,5$ ha

wskaźnik bonitacji = 357,5/450 ha = 0,79

Zadanie:

Na podstawie mapy klasyfikacyjnej i przeliczników podanych w tabeli wyliczyć wskaźnik bonitacji gleb wybranego rejonu.

Tabela 1w

Wyliczanie wskaźnika bonitacji gleb wybranego rejonu

Rodzaj użytku	Klasa bonitacyjna	Powierzchnia fizyczna [ha]	Przelicznik	Powierzchnia przeliczeniowa[ha]	Wskaźnik bonitacji
Grunty orne					
Łąki					
Pastwiska					
Suma	X		X		

OCHRONA GRUNTÓW

Zadania:

Zapoznać się z ustawą

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950160078>

Rozdział 2

Ograniczanie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne

Art. 6.

1. Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów, jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

2. Przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością przemysłową, a także innych obiektów budowlanych należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty.

Art. 7.

Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, wymagającego zgody, o której mowa w ust. 2, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:

1) gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III – wymaga uzyskania zgody **ministra właściwego do spraw rozwoju wsi**,

2) gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody **Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa** lub upoważnionej przez niego osoby, (...)

5) pozostałych gruntów leśnych

– wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażanej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.

3. Wyrażenie zgody, o której mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 5, następuje na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Do wniosku dotyczącego gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wójt (burmistrz, prezydent miasta) dołącza opinię dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, a w odniesieniu do gruntów parków narodowych – opinię dyrektora parku. (...)

Rozdział 3

Wyłączanie gruntów z produkcji rolniczej lub leśnej

Art. 11.

1. Wyłączenie z produkcji użytków rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego, zaliczonych do klas I, II, III, IIIa, IIIb, oraz

użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego,

a także gruntów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2–10, oraz

gruntów leśnych, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne –

może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie.

1a. W decyzji dotyczącej wyłączenia z produkcji użytków rolnych określa się obowiązki związane z wyłączeniem.

1b. Wniosek o wyłączenie z produkcji użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego jest wiążący, a decyzja ma charakter deklaratoryjny.

Zadanie:

Ustalić na podstawie map glebowych obszary podlegające ochronie wg kategorii z tabeli.

Tabela 1o
 Kwalifikacja gleb z punktu widzenia ich ochrony

Kategoria ochrony	Symbol z mapy glebowo-rolniczej	Powierzchnia [ha]
1. Gleby szczególnie chronione (klasy I, II, IIIa, IIIb) - gleby mineralne		
- gleby organiczne		
2. Gleby chronione (klasy IVa, IVb) - gleby mineralne		
- gleby organiczne		
3. Gleby organiczne klasy (V, VI)		
4. Gleby które można przeznaczyć na cele nierolnicze		
5. Nieużytki		
Razem		